

“Els andorrans tenim molt clar que som independents”

Òscar Ribas, cap del Govern d'Andorra del 1982 al 1984 i del 1990 al 1994.

—Què en queda, avui dia, dels **Pariatges i del Comú General, és a dir, de les institucions medievals, al govern d'Andorra?**

—L'essencial que en queda és el copríncipat, tot i que hagin variat substancialment les funcions que tenien els coprínceps. Però l'esperit dels Pariatges s'ha anat consolidant a través dels segles i ha arribat a materialitzar-se per escrit en una constitució, que ha modernitzat els principis polítics desenvolupats al llarg dels anys pel costum.

—**Vós éreu president del govern andorrà quan es va fer la reforma institucional l'any 1993. Va ser un**

procés difícil d'arribar a convertir Andorra en un estat de dret?

—Hi va haver problemes interiors i exteriors. A l'interior hi havia un corrent diguem-ne ultraconservador que s'oposava a tota anàlisi sobre un possible canvi, mentre una altra part considerava que calia evolucionar cap a un sistema constitucional. En canvi, per la part dels coprínceps, que en aquell temps eren el bisbe Joan Martí Alanís i el president François Mitterrand, si bé en principi vam pensar que hi hauria oposició, van agafar i impulsar la direcció d'aquesta idea. Des de l'exterior, el problema fou aconseguir el reconeixement internacional. No

FUNDACIÓ JULIA REIG

va ser difícil, però sí laboriós, perquè hi havia algun estat una mica refractari. Calia un informe favorable del Consell de Seguretat de l'ONU i

Andorra, l'estat català

Andorra és l'únic territori dels Països Catalans que disposa d'un estat propi, tot i que, des del segle XIII, els caps d'estat, o coprínceps, són el bisbe d'Urgell i el comte de Foix, avui dia representats per Joan Enric Vives, bisbe de la Seu d'Urgell, i pel president de França, Nicolas Sarkozy. L'any 1993 els andorrans van aprovar per referèndum popular una Constitució que va convertir el país en un veritable estat de dret, amb un consell general o parlament i un govern. Aquest govern fou presidit per Òscar Ribas, que ja havia estat al capdavant del govern andorrà el 1982, quan es va fer una reforma institucional important, i també a principi dels anys 90.

L'origen de la particularitat d'Andorra neix amb els anomenats

Les disputes entre catalans i occitans van fer que al segle XIII els andorrans adoptessin un règim de cosenyoria que va perdurar fins fa ben poc. La constitució del 1993 va convertir Andorra en un estat de dret, un cas excepcional dins els Països Catalans.

Pariatges, uns documents que Pere d'Urtx, bisbe d'Urgell, i Roger Bernat III, comte de Foix, van signar els anys 1278 i 1288 per tal de posar fi a les disputes que els enfrontaven sobre el territori andorrà. D'aquesta manera, cada un dels dos senyors acceptava i disposava de tota una colla de drets i prerrogatives sobre Andorra dins un règim de cosenyoria. Aquests Pariatges, així doncs, van consagrar el domini compartit amb facultat indivisa per part dels dos senyors i van convertir aquest sistema en la base del règim institucional i polític andorrà que es va mantenir fins l'any 1993, i també en la base de la bicefàlia pel que fa al cap d'estat, que va quedar regulada per la Constitució andorrana a partir d'aleshores.

A banda el sistema que van establir els Pariatges, els andorrans van disposar des de principi del segle XV d'una institució anomenada Consell de la Terra, o Comú General. Es tractava d'una assemblea representativa que el 1419 va formalitzar una pràc-

pensàvem que hi hauria dificultats amb algun membre permanent, com ara Rússia o la Xina, però al final no n'hi va haver.

—**A efectes pràctics, el paper de França i Espanya és el mateix ara que abans del 1993, o els andorrans viuen més bé amb la nova constitució.**

—No ha canviat res. Els coprínceps han sabut acceptar que els càrrecs que exerceixen als seus estats són una cosa diferent al copríncipat. Els andorrans tenim molt clar que som totalment independents de tots dos estats.

—**Com valoreu que Andorra sigui avui dia l'únic estat de parla catalana?**

—Això ha vingut donat per la història. Les coses han anat així, com podien haver anat d'una altra manera. Ens ha vingut donat i no ho hem pogut triar.

—**Quins beneficis aporta el fet de ser un estat?**

—Que puguem tractar els nostres afers en igualtat de condicions amb la comunitat internacional. Tot i això, no ens podem aturar aquí. Per al progrés del nostre país, no ens podem permetre el luxe de quedar com una illa dins la Unió Europea. Hem de buscar alguna mena de fórmula per regular les nostres relacions amb Europa.

—**Com expliqueu que Andorra hagi sobreviscut com a país independent malgrat estar envoltada de dos estats tan poderosos?**

—Us respondré dient allò que Salvador Espriu em va escriure en una carta els anys 80. Deia: a vosaltres rai, els andorrans, us ha estat fàcil de mantenir la independència i la llibertat perquè heu estat pobres. Veurem si sereu capaços de mantenir-ho quan sereu rics.

—**Bé, ara ja ho sou, de rics...**

—Però encara no ho som prou.

X. C.

tica que ja existia; és a dir, atorgava als caps de les principals famílies de cada parròquia la facultat d'escollir dos o tres representants de cada una per tal que s'ocupessin de governar i de vetllar pel respecte als privilegis. Amb el temps, aquest Consell de la Terra, conegut posteriorment amb el nom de Consell General, va esdevenir la principal institució de govern d'Andorra.

Evolució i reformes. De fet, al llarg dels anys el sistema polític i institucional andorrà ha incorporat algunes novetats i modificacions. Per exemple, el 1748 el patrici Antoni Fiter i Rossell va recopilar els privilegis i les normes de funcionament de les institucions polítiques andorranes en un text conegut amb el nom de *Manual Digest*, un document que donava a Andorra un sentit d'estat. Posteriorment, el 1866 fou promulgada una llei anomenada Nova Reforma, que, entre més coses, va ampliar el nombre de representants al Consell General.

Amb l'arribada del segle XX, els andorrans no van restar aliens als nous aires democràtics que es respiraven arreu d'Europa. El 1933 s'hi va adoptar el sufragi universal masculí per escollir els representants, tot i que, pel que fa al femení, va caldre esperar fins l'any 1970. Ja els darrers 25 anys, Andorra va portar a terme l'anomenada reforma institucional, que el 1982 va implicar la creació d'un govern amb característiques modernes. De resultes de tot plegat, la figura compartida del cap d'estat o copríncep, el Consell General o parlament, que representa les set parròquies que conformen la divisió administrativa andorrana, i el govern, que dirigeix la política interior i exterior, van quedar definitivament configurats l'any 1993. Com a mostra del rang d'estat que acabava d'adquirir, aquell mateix any Andorra va ser admesa a les Nacions Unides. Amb aquest pas, la llengua catalana esdevenia una llengua d'estat present a la màxima organització internacional.

Xevi Camprubi

Imatge de la seu del parlament andorrà, el Consell General de les Valls d'Andorra.